

Redacția și Administrația:

Budapesta, VIII., Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimită tot felul de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Un număr 10 fileri.

ADEVĂRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — — — 2 coroane
Pe 1/2 an — — — — 1 coroane

Pentru străinătate:
Pe 1 an — — — — 3 coroane

Pentru America:
Pe 1 an — — — — 1 dollar

Redactata de un comitet.

Apare în prima Vineri după 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

In contra înarmării nebune.

Poporul din Ungaria va trebui să asude pe anul acesta, adică pe 1911 152 și jumătate milioane coroane pe seama militarismului. Atâta spesează statul maghiar pentru susținerea armatei comune, marinei și honvezimei, precum pentru împunericirea prin noi unelte ucigătoare, zidiri de căzărmi, lefuri pentru ofițerime, jolduri pentru soldații de rând, precum pentru fabricarea de vapoare oriase — Dreadnought-uri. De exemplu: În statul maghiar trăesc azi 20 de milioane suflete, așa că pe fiecare suflet pică o însărcinare pentru susținerea armatei de 12 coroane și 60 fileri anual — socotiți fiind până și copii de țată și moșnegii neputincioși. Hărățat, că aceștia nu sunt în stare să plătească aceste biruri, decât capul familiei trebuie să le plătească prin: *dare directă, dare de consum, în formă de vamă.* Pe o familie constatătoare din 5 persoane — părinți și 3 copii — pică anual o sarcină militară de: 63 coroane.

Poporul peste tot locul s'ar răscula, dacă i-s'ar pune atâtea sarcini noi, atâtea dări directe și de consum, cât înghite stomacul fără fund al militarismului.

De aceea dnii statelor, recurg la facerea de cât mai multe datorii, luând împrumuturi oriase, a căror mai mare parte le întorc pe seama militarismului. Însă banii nici pe seama statului nu se dau în cinste. Trebuie să se plătească camătă pentru ei, și astfel că **cametele datoriilor statului**, mai mult fac decât darea pentru militarism și alte sume prădate pe diferite lucruri. De exemplu statul maghiar, a datorat cu 2 ani înainte 5647 milioane coroane, în diferite locuri, însă mai mare parte în străinătate. De atunci însă, această datorie s'a înmulțit: Enorme cheltuieli ce s'au făcut pentru adnexarea Bosniei și Hertegovinei, trebuind să plătească despăgubire Turciei, și această despăgubire iarăși numai prin datorie s'a putut acoperi. Iar acum când Monarchia Austro-Ungară voeste ca prin suma rotundă de 312 milioane coroane să zidească patru oriase vapoare de război, precum dorese mărirea contingentului de recruți a armatei comune, toate acestea vor sporii enorm de mult datoriile Statului maghiar. În loc să scadă datoriile statului, din contră se ridică. În anul acesta, pentru **plătirea cametelor s'a luat în bugetul statului suma de**

290 milioane coroane.

Aceste camete se acoper din veniturile statului. Dacă astfel socotim, cum am socotit mai sus, atunci cu drept cuvânt putem spune, că pe o familie constatătoare din 5 membri, pică ca să plătească anual o camătă de **saptezeci și două și jumătate milioane coroane**, sau statul ia din câștigul unei familii de 5 membri pentru camăta datoriei statului, precum pentru susținerea militarismului suma de: 135 coroane.

Asta o știm după cărțile edate de ministerul de agricultură, asupra plăților muncii agricultorilor, că plata anuală a unui copil

ocupat în munca agricolă, nu e mai mult, decât 140 coroane anual, pe 154 zile de muncă. Va să zică: **Câștigul anual al unui membru din familia constatătoare din 5 persoane, îl mănâncă armata.**

În anul acesta cheltuiește statul maghiar pentru cametele datoriei statului și pentru cheltuielile armatei suma de: **542 milioane coroane.**

Pe statul maghiar îl costă mai mult de un jumătate miliard anual, militarismul.

Întreg bugetul statului maghiar constă din 1672 milioane coroane: dintre cari a a treia parte merge pentru susținerea armatei și în punga capitaliștilor străini.

Cheltuielile armatei se tot ridică, și deja încă până-când nici n'a primit guvernul vienez cele 312 milioane coroane cerute pentru zidirea celor patru oriase vapoare de război, deja foile guvernamentale dau de știre, că să nu ne speriem, că n'om sta la cifrele astea și vom înainta la cifre (sume) și mai enorme, mai curând sau mai târziu, dar speranță este. Dar nu numai pentru marină voesc să tragă dnii pielea sârmanului popor, ci voesc ca să ridice numărul soldaților atât la armata comună, cât și la honvezime.

Dacă această dorință a dlor se va realiza, atunci cheltuielile armatei se vor mări în mod oriș, precum mai mulți susținători de familie vor fi închiși între zidurile căzărnilor, tocmai în acei ani, când sunt în etatea cea mai frumoasă, și în puterea mai bună de muncă.

Ce înțeles poate avea armata atunci, când îmbracă oameni, cu cele mai nouă, mai scumpe unelte de ucideri? Un singur înțeles are și anume: La caz de s'o întâmpla vre-o ciocnire cu dușmanul intern sau extern, să poată cu unelte ucigătoare omorâ, răni, schilăvi, pe cât mai mulți oameni.

Deci cu drept cuvânt putem numi, că cheltuielile armatei, nu sunt altceva, decât adevăratul

budget al morții.

Statele, ce posed armate moderne, își țin pentru ei și-și recunosc de datorință, ca întotdeauna să fie în stare și gata, pentru a măcelări națiuni străine, sau chiar pe acei membrii ce fac parte din națiunea sa proprie, cari pretind să li-se de-a drepturi sau drept la un traiu mai bun și mai omenesc.

Vedem cum în fața dnilor statului de azi pregătirea războinică li-e primul lucru ce le stă înainte de toate, dar pentru aceea totuși să nu se uite, că trebuie să țină cont și socoată statul — rar, dar totuși — și de o viață mai bună pe seama poporului, precum de cultivarea acestuia și de starea sanitară a lui.

Dar pentru aceea cu drept cuvânt, punem întrebarea:

Dacă statul maghiar, care își are anual în bugetul morții, suma horodă în bani

de: 542 milioane coroane, cât cheltuiește pe seama cultivării, sănătății poporului, precum pentru întărirea scopului economic, sau cu alte cuvinte: Din cât constă

budgetul vieții

în Ungaria?

Până acum nu ne stă date sigure la dispoziție, dar pentru aceea totuși avem unele date caracteristice, cari au să constatăte legătura ce-o au una cu alta, bugetul morții cu al vieții. De exemplu știm aceea, că statul maghiar, cheltuiește pentru cultivarea poporului în școlile de stat în acest an 16 milioane coroane, până-când tot în acel an, cheltuiește pentru Dreadnought-uri 20 milioane coroane. Știm și aceea, că pentru asigurarea muncitorimei în acest an va cheltui 12 milioane coroane acel stat, care tot în acel an, a cumpărat de 2 milioane coroane puști noi. Ca sfârșit știm și aceea, că pentru starea sanitară a poporului, îngrijirea bolnavilor, instituțiile sanitare, statul maghiar abia are 25 milioane coroane de cheltuit, în schimb însă, pentru armată, jertfește anual peste un jumătate miliard coroane. Va să zică, armata e lucru mai de căpetenie în statul nostru maghiar, de unde lipsește civilizația, cultura, starea sanitară a poporului etc., etc. Ce-i doare pe dnii statului de toate astea, poporul poate fi prost, bolnav, etc., numai armata să fie frumoasă și puternică, iar cât se cheltuiește asta nu-i întrebare, poporul are să plătească.

Dnii țării noastre, voesc să țină pas în înarmare cu celelalte țări, și zic, că dacă alte popoare sunt în stare de-a susține armate puternice, atunci și poporul din Ungaria trebuie să fie în stare. Și îndeosebi voeste să țină pas cu imperiul German, pentru-că sunt în alianță, fără de-a ținea cont de starea materială de deplâns în care se află poporul din Ungaria, față de celelalte popoare a țărilor străine.

Sumele enorme ce se deschiră pentru susținerea armatei, le pot aduna mai ușor numai acele state, unde industria e puternică, și partea mai

mare a locuitorilor cu industria

se ocupă.

În Germania în anul 1895 dintre o mie de locuitori 358 au trăit după economie, în Austria cu 10 ani înainte 524, iar în Ungaria 648.

Aceste cifre din urmă arată, că aceea ce și aceste state cu greu suportă, cu atât mai greu poate suporta aceste greutatea statul maghiar, iar poporul ungar direct se surpă sub ele. După memoriul dat de ministrul de comerț asupra dezvoltării comerțului, veniturile naționale în Ungaria vin circa

pe un om 185 coroane,
până-când în Germania
693 coroane.

Nu trebuie să numim această guvernare și politică a dnilor noștri de infamă sau nebună, atunci, când voesc să pună la fel sarcini pe noi, ca pe alte diferite popoare puternice? Nu numai prin avere nu putem ținea pas cu imperiul german, — la ce doresc guvernării noștri acum să ne silească — dar nici chiar prin oameni nu putem ținea pas cu el.

După statistica mai nouă a locuitorilor țării, vedem cum în urma îngreunării traiului sunt scăderi enorme la nașteri. Vedem scăderi mari la populație în Ungaria, până-când în Germania vedem o urcare de 10 milioane la populație în cei 10 ani din urmă. Din Germania au emigrat în America între anii 1901—1909 abia 310 mii de oameni, până-când din Austro-Ungaria au emigrat 1,886.829 de oameni. Precum o astfel de țară voeste să ridice numărul armatei (cum e țara noastră), unde după darea de seamă a comisiei de recrutare în 16 comitate din cauza emigrării la America, nu s'au putut recruta 50% dintre băieții datori supunerii de asentare, din 12 comitate 37%, iar din 14 comitate 30—14%.

Iar dintre băieții aflători acasă și ce s'au prezentat la asentare, abia 11—13% au fost găsiți de buni, pentru a face serviciul militar.

Asupra servirea monstrului scop militar jertfirea de sânge și bani,

votază parlamentul.

Nu mai un astfel de parlament poate fi atât de prădător, care nu din al seu prădează; numai astfel de deputați aruncă așa ușor astfel de sarcini grele pe umerii poporului, cari nu sunt aleși de popor, și nu cunosc adevărata stare a poporului, precum năcazurile acestuia, nu cunosc sărăcia, foamea, gândurile etc., cu cari trebuie zilnic să se lupte poporul ce trăește în neagra mizerie.

Dintre deputații parlamentului maghiar partea cea mai mare sunt mari proprietari de pământ, în urma căruia vedem, că numai interesele lor se apără, precum vedem clar că la bugetul statului de un miliard și jumătate coroane

darea de pământ numai cu șasezeci și opt milioane coroane contribuie.

În parlament lângă marii proprietari de pământ ocupă loc aceia ce aparțin lor, și reprezentanții clasei bogătană. În urma acesteia vedem, că darea directă ce incurge în casa statului, după averi și mari câștiguri abia se ridică la suma de 278 milioane coroane, până-când dările de consumații întrec suma de 500 milioane coroane.

Suma asta oriașă din urmă iasă mai mult de pe spatele masei sărmene și care totodată contribuie mai mult la darea consumației, Așadară cea mai mare parte a cheltuelilor pentru susținerea armatei iasă din darea acelora, cari nu numai că n'au averi, dar n'au nici drepturi politice în Ungaria. Cu drept cuvânt se poate spune, că atât parlamentul cât și guvernul maghiar, pentru aceea prădează așa ușor banii statului, împlinind pretensiunile cercurilor militare fără multă vorbă, pentru-că nu cei-ce votează cheltuelile pentru susținerea armatei, câștigă acele sume, pe cari ei le prădează.

Așadară statul maghiar trăiește de pe spatele clasei muncitoare, cu puterea despotică și cu săla, ia din buzunarele noastre aceea, cu ce ne susținem viața.

Ridicarea nobună a cheltuelilor statului și indeosebi ale armatei împiedecă cu desăvârșire

înaintarea economică, culturală și socială.

În fiecare vapor Dreadnought se zidesc școlile cu mîile, spitalele cu sutele și insti-

tuțiunile culturale cu duzinele.) Puștile nu mănăncă nici plumb, dar nici praf de pușcă, ci sănătatea muncitorimei, precum consumă o parte din hrana copiilor. Din cauza noilor tunuri, nu mai e speranță ca statul să se mai intereseze cătuși de puțin de muncitorii bătrâni, neputincioși deveniți, invalizi.

Ridicarea catastrofală a cheltuelilor statului și armatei e opera celor zece ani din urmă. În intervalul acestor zece ani, țara a fost scena unor

mari schimbări politice.

Partide mari politice s'au nimicit, altele noi au ajuns la putere, ocupându-le locul apoi altele ș. a. d. Au urmat una după alta *partidul liberal, coaliția, partidul independent cu majoritate, partidul munciei*, însă lucru mai interesant, că din câte au fost, nici o partidă n'a avut puterea, nici voința de-a pune capăt odată, ca *statul și armata să nu îmbuce puterea economică a țării*, dacă cel puțin n'au putut împiedeca sporirea cheltuelilor statului, cel puțin să fi întărit printr'o politică sănătoasă economică și socială **pe acel popor ce suportă greutățile.**

Și fiindcă aceste partide sunt

creaturile unui drept de vot rușinos,

nu sunt în stare și n'au puterea de-a se putea pune contra militarismului.

Acolo, unde poporul are dreptul de-a se amesteca în politică, acolo sporirea cheltuelilor armatei treptat merg cu darea progresivă. De exemplu Anglia, care Dreadnoughte peste Dreadnoughte zidește, însă pentru aceea anual sute de milioane reschiră pentru muncitorii bătrâni neputincioși, deveniți invalizi, totasemenea Germania, care zi de zi își imputernicește armata, în schimb însă își are unul dintre cele mai înaintate sisteme de asigurare al muncitorimei germane.

La noi însă, nimic nu se face pentru popor, decât contra poporului. De când i-s'a promis poporului atât din partea regelui cât și a guvernărilor *cel mai elementar drept, dreptul de vot universal, egal, direct și secret* și nu i-l'au dat, l'au negat, iar acum când pe ei îi ard la degete, după milioanele de coroane pentru armată, acum e timpul, când

poporul să între în luptă,

în contra grelelor sarcini, cari îl amenință cu ruina, și pentru cucerirea

dreptului de vot universal, egal, direct și secret.

Fiecare să-și ia partea din această luptă, dacă nu voeste să fie trădătorii poporului și ai libertății!

La luptă deci, pentru zidirea unei noi, mai bogate, mai liberă și mai cultă Ungarie.

Cu două devize avem să pornim în această luptă:

Jos militarismul!

Trăiască dreptul de vot universal, egal, direct și secret!

Partidul socialdemocrat din Ungaria.

RĚVAȘ.

500 școale românești, închise.

E vorba iar de scumpa noastră țară ungurească, unde se coc crecerii oamenilor — de prostie.

Alții de cuminți ce sunt trebuie băgați în balamucuri. Și aceștia sunt aceia, cari se ocup cu politica proastă a țării ungurești.

N'ayem destui analfabeți, trebuie să avem și mai mulți din noua generație? Când în toate statele civilizate să caută ca poporul să înainteze cât mai mult pe terenul cultural, căutând totodată scăderea nrului anal-

fabeților, zidind școale peste școale, în Ungaria vedem contrarul, prăsila analfabeților, prostirea poporului, *închiderea școalelor.*

Indeosebi a școlilor românești. Numai 500 de școale românești s'au închis fără de-a fi înlocuite cu altele — scrie foaia soră „Nagyváradi Munkás Ujság“ — pe teritoriul comitatelor Arad, Bihar, Hunedoarei, Sătmăr, Făgăraș și Albei-Inferioare.

E îngrozitor numai să te gândești ce înseamnă închiderea alor 500 de școli. Câtă incultură pășește în urma acestei fapte ticăloase. Mii și mii de oameni vor trebui să crească și să trăiască ca dobitoacele, pentru-că pe guvernării fără suflet ai Ungariei nu-i cam interesează astfel de lucruri bagatelle.

Nu mai pentru școli n'are Ungaria bani, dar pentru a arunca în mare miliarde, pentru asta are bani, precum pentru a da ajutoare popilor, cari și așa posed averi de miliarde, se împrăștie banii poporului ca țărâna, îngrășând acești trântori, până la plesnire, numai ca să țână poporul în dobitocie.

Unde sunt acum sobolii noștri naționaliști? *Că doar 500 de școale românești s'or închis, la poporul român vor spori analfabeții, precum incultura va ajunge la culme! Tac! Nici urechile nu și-le mișcă! Rămă mai departe în visul „împăcării“ cu 50 de ciolane — 50 sigure mandate!*

Ce-i la Orăștie?

Năcaz mare! E supărat rău dl căpitan de poliție pe socialiști, pentru-că au ținut în Noemvrie o conferință fără de știrea Măriei Lui.

Pentru această faptă dreaptă, a pornit un mic proces, contra tovarășului nostru *Ioan Herța*, care, ar fi conchemat această conferință.

Însă cu asta nu l'a speriat pe tovarășul Herța, ca să nu fie și pe mai departe agitator socialist.

Mai ceva: *Tovarășii* au voit să țină mai o adunare de protestare, pe care dl căpitan a oprit-o, spunând totodată tovarășilor, că nu mai permite să pună piciorul tovarășul *Aurel Cristea* pe teritoriul Orăștiei, pentru-că e un mare agitator și el a ținut conferința fără știrea autorității.

Apoi noi spunem dlui căpitan, că legea ne permite a ținea conferințe când voim și unde dorim.

Asta e a doua localitate, de unde autoritățile nu mai vor a permite intrarea tovarășului *Cristea*. Așa zice proverbul: Deal cu deal nu se întâlnește... însă tov. *Cristea* cu tovarășii din Orăștie, ocazional, întotdeauna. Pentru-că au trecut timpurile de-odată.

Să ne vedem sănătoși în primăvară!

Adunări de protestare peste întreaga țară.

Partidul nostru socialdemocrat a aranjat Duminecă în 12 Februarie, adunări populare de protesare peste întreaga țară, în contra noilor sarcini, pe cari voesc guvernării să le pună pe spatele poporului. Și acele sute de milioane ce le răpesc guvernării nu se întorc pe seama poporului — ci contra poporului.

Nici pentru cultivarea, dar nici pentru astâmpărarea foamei poporului nu se întorc acești bani, ci pentru zidirea oriașelor vapoară de războiu, cumpărarea de noi puști, tunuri, c'un cuvânt pentru unelte ucigătoare.

De aceea poporul din Ungaria s'a pus în tălpi Duminecă în 12 Februarie, și cu sutele de mii au luat parte în zecile de adunări, protestând energie în contra noilor și grelelor sar- ini.

Zecile de adunări de protestare din Dumineca trecută, înseamnă începerea noilor lupte energice și hotărâte, *contra noilor sarcini, precum lupta pentru cucerirea votului universal și secret.*

La adunarea din Budapesta au luat parte mai multe zeci de mii de oameni, iar ca orator în limba germană a fost tovarășul *Dr. Ellenbogen*, deputat în camera austriacă, iar în limba maghiară tovarășul *Desideriu Bokányi*, care în decursul vorbirii a fost întrerupt de mai multe ori de reprezentantul autorității, ba ia detras chiar și cuvântul, lumea imensă a început a fuera și huidui pe autorități, astfel, că n'au avut încotro, decât a plesni de mânie, și tov. Bokányi, după-ce s'au liniștit spiritele, și-a continuat vorbirea plină de adevăr și dreptate până la infinit.

— La adunarea din Sighișoara, a vorbit tov. Otto Ossenkop în limba română.

Tisza Pista la Arad.

Știm foarte bine, că contele Tisza Pista e ales de deputat al Aradului cu mare cinste, dintre cari puțini deputați au avut cinstea: între urale de *ouă clocite*.

Apoi asta nu l'o cam sinchisit, vorba că a fost ales deputat.

Pentru-ce l'a cinstit masa poporului cu păpară puturoasă, pentru-că e cel mai contrar al drepturilor poporului.

După 8 luni de zile de deputăție, și-a ținut de datorință a merge între alegătorii săi din Arad, să le țină o mică dare de seamă asupra activității sale parlamentare.

Și a căutat timpul cel mai potrivit de iarnă, când nu se prea găsește ouă clocite, căci altfel iarăși avea o primire frumoasă galbină.

Duminecă, a fost invitat la un prâns de episcopul român Ignatie Pap, la care s'a dus bucuros Tisza și pe care l'a primit bucuros dnii români, crezându-se că la prânzul episcopului o să ese cuiu din sacu „împăcării”, însă n'a eșit, pentru-că Tisza în toastul său numai cu fraze s'a ocupat, vorbind nu despre „pacea cu Românii” ci cu toate naționalitățile.

Luând cuvântul după Tisza dl Gall membru al casei magnatilor, s'a scăpat cu vorba: Fie într'un ceas bun!

Cele „50 mandate românești”, au rămas neamintite. Poate cu altă ocaziune!

Pista și-a luat rămas bun dela Ignat, iar ceilalți au rămas cu buzele umflute.

Durand liber.

Triumful muncitorimeii franceze.

O scurtă telegramă din Paris, ne aduce îmbucurătoarea știre, că după ordinul dat de ministrul de justiție *Durand* fu pus pe picior liber.

Cetitorii noștri credem, că-și mai aduc aminte de el, când am adus trista știre, că *Durand*, secretarul sindicatului cărbunarilor din Havre, *justiția de clasă*, pe motive mârșave — l'a condamnat la moarte.

Muncitorimea franceză însă, la auzul acestui verdict sângeros, că *Durand* nevinovat fu condamnat la moarte, s'a pus în tălpi și grație luptei lor energice, în contra verdictului mârșav al justiției de clasă a adus — *eliberarea lui Durand*.

Încă pe vară s'a întâmplat, că muncitorii cărbunari din Havre s'au pus în grevă. Intre greviști și spărgători de grevă s'a întâmplat în mai multe rânduri ciocniri, și în o astfel de ciocnire fu omorât un anumit Donge spărgător de grevă.

În urma acestei întâmplări, societatea de vapoare „Transatlantic”, unde a izbucnit de prima-dată greva, și-a câștigat martori falși, cari au declarat, că omorârea lui Donge a fost pusă la cale, prin o hotărâre adusă de secretarul sindicatului, de tovarășul *Durand*.

Cu toate că acești martori falși, veneau mereu în contradicție în mărturisirile lor, și cu toate că nu s'a putut documenta partizania lui *Durand* în acest omor, pentru aceea Curtea cu jurații l'a declarat de vinovat, iar tribunalul l'a condamnat la moarte.

Iar pe ceilalți, cari într'adevăr au luat parte la omor, au fost condamnați la 15 și 8—8 ani temniță.

Momentan după aducerea sentinței de moarte, jurații s'au convins că l'au declarat pe *Durand* din greșală de vinovat și la moment cu toții s'au scris pe *rugarea de grațiere* făcută tot de ei în interesul lui *Durand*.

Totasemenea sentința sângeroasă a justiției de clasă, a pus în picioare întreagă muncitorime franceză, care prin sute și sute de adunări au protestat energic, în contra acestei sentinți sângeroase.

S'a pornit din nou cercetare, s'au strâns dovezi, din cari s'au putut vedea clar ca lumina soarelui nevinovăția lui *Durand*. În urma căreia președintele republicii franceze prin „grațiere” a schimbat sentința de moarte, prin 7 ani de robie.

Însă nici *Durand*, nici muncitorimea n'a fost indestulită cu această „grațiere” și au pretins, ca să se pertracteze din nou procesul și să se nimicească sentința. Odată tribunalul a respins cererea.

Muncitorimea cu puteri îndoite s'a pus pe luptă, astfel că ministru de interne fu silit ca să orânduiască revizuirea procesului, iar pe *Durand* — care în intervalul de 3 luni de când suferă nevinovat în temniță și care a ajuns aproape la nebunie, — să-l pună în libertate.

Noul proces cu siguranță va aduce achitarea definitivă.

Acest triumf strălucit e triumful muncitorimeii și zdrobirea gravă a justiției de clasă.

Iar dacă muncitorimea franței nu era conștientă și energică, astăzi tovarășul *Durand* era mort, ca martirul *Ferrer* în Spania, ca cei 12 martiri omorâți și 12 suferind munca silnică în Japonie, și alții mulți, în alte părți.

Ce-i socialist, ce dorește binele și cultivarea muncitorimeii, numai dacă ține de ocaziunea și poți, și nu-ți săi nimic în cale — omoară! Deviza tâlharilor.

Directorul temniței i-a dat de știre tov. *Durand*, Mercuri dimineața la orele patru, că e pus pe picior liber. În primul rând nu a voit să creadă, și nu-i venea să se scoale din pat.

Directorul a trimis după tatăl său și după nevastă-sa, crri momentan au și sosit și i-au ajutat să se îmbrace, precum l'au convins că directorul spune adevărul.

După amiazi *Durand* a părăsit temnița, iar la poartă a fost așteptat de mai mulți membri ai sindicatului muncitoresc precum de o mulțime de oameni, cari l'au gratulat. După aceea *Durand* a plecat cu automobilul la Havre.

Răspuns la răspunsuri.

Datoria noastră au fost, să lămurim pe tovarășii asupra lucrurilor cari au fost pe ste puțință de clarificat la congres.

Lămurirea s'au făcut cu documentarea oficială a secretarului de partid.

Astfel lămurirea noastră au fost oficială și hotărâtă.

Lămurirea pentru aceia au fost făcută oficial, ca lucrurile fiind clarificate, să nu mai aibă nimeni de-a zice nimic față de ia.

Aceasta nu s'au făcut, că unii tovarășii și-au explicat-o cum le-au plăcut lor, și pentru aceasta nu suntem noi de vină.

Cu deosebire tov. Sava Ștregar Demian și unii tov. din Lugoj au edat o foaie volantă și chiar prin foaia oficială au dus campania cea mai monstruoasă față de lămurirea prin care au căutat să explice lucrurile cu totul contrare și cât se poate de întortochiat.

Tov. Sava Demian Ștregar nu s'a mulțumit cu aceia, că au fost demascat în fața congresului că umblă cu informațiuni neadevărate, nu s'au liniștit nici după ce secretarul partidului iau spus personal în față că este vinovat, că au condus congresul

pe căi greșite, dar nu numai lui personal iau spus, că este vinovat, dar l'au demascat în fața tuturor tovarășilor prin declarațiunea publicată.

Cu toate acestea are încă îndrăzneală să declare căci secretarul partidului este de părerea lui și că iau dat îndrumări că ce să facă.

Oare nu lui tov. Ștregar i-se spune în declarațiune că „secretarul partidului n'au avut cu el nici o stabilire și nici o hotărâre să meargă foaia în provincie”?

Oare nu lui tov. Ștregar i-se spune în declarațiune, că „deși au vorbit privat cu el, secretarul partidului — ceia-ce înseamnă fum în aer — chiar și în aceste vorbiri private secretarul întotdeauna au avut în vedere pe comitetul regnicolar ca pe un for competent care este îndatorat din partea lui de-a clarifica ori și-ce chestiune înainte de-a aduce comitetul central vre-o hotărâre definitivă”?

Oare pe cine privește aceste fapte pe noi sau pe tov. Sava Demian Ștregar și pe ceilalți tovarășii, cari nu voiesc să le recunoască?

Cu toate acestea tov. Sava Demian Ștregar și și unii tovarășii vin să de-a orientări susținând că iei spun adevărul — pe care-l falsificăm noi.

Dar când pe această declarațiune de câteva rânduri nu vor s'o înțeleagă, atunci cum voiesc iei să se pretindă, că spun adevăr?

Atunci când unii tovarășii explică această declarațiune în alt înțeles de cum este — deși este scrisă negru pe alb ce nu să poate schimba nici-odată — cum pot să se pretindă că iei au să spuie adevărul — spre orientare — dintr'o discuție de 5 ore a congresului.

Astfel stăm și cu hotărârile congresului. Dacă congresul au adus hotărâri, atunci trebuie să știe toți tovarășii, căci s'au adus hotărâri de două feluri. Aceasta s'au făcut pentru aceia căci când să dovedește odată că baza cărei hotărâri este adevărată, aceia are să rămână.

Și deja s'au dovedit și cu toate acestea nu să respectează, ba din contră să aduc acuze că pentru ce nu să respectează o hotărâre care nu corăspunde adevărului și nu are bază solidă.

Dar dacă hotărârea propunerii tov. din Lugoj este cea adevărată, aceia pe care tovarășu Ștregar o susține, că este bazată pe unitatea părerilor, a comitetului central a consimțirii congresului și a tuturor tovarășilor, atunci pentru ce n'au voit s'o ia la cunoștință tocmai comitetul central?

Pentru aceia n'au luat-o la cunoștință comitetul central hotărârea aceasta, fiindcă au fost adusă pe baza unor informațiuni greșite.

Dar ce e mai mult comitetul central n'au luat la cunoștință, nici comitetul nou regnicolar.

Iar acei tovarășii, cari nu voiesc să înțeleagă explicația declarațiunii cum le-o arătăm noi aceia să ceară informațiuni dela secretarul de partid, care are să-i servească cu explicația directă.

După atâtea apucațuri joasnice ce au făcut tovarășii aceștia și în special tovarășul Ștregar își ia atâtea îndrăzneală ca să ne de-a școală de disciplină.

Dar oare nouă ne trebuie disciplină s'au tov. Ștregar?

Dar nu pe tov. Ștregar îl îndrumă declarațiunea secretarului de partid spre disciplină?

Dar atunci când el este îndrumat la disciplină, să-și vadă de disciplina lui și nu de a altuia.

Să plânga, că noi împiedecăm carul mișcării noastre.

Dar nu sunt dovezi destule acestia, că cine împiedecă carul mișcării?

Dar nu informațiunile neadevărate ale lui au făcut toată zăpăceala asta?

Și dacă noi am publicat în „lămurirea” noastră, căci să-și dea și tovarășii părerea,

unde voiesc să rămână foaia în urma clarificării lucrurilor, aceasta am făcut-o din competență, ca să le cerem și lor părerea, căci altfel — pe baza adaosului la hotărâre — fără să mai întrebăm pe tovarăși aveam dreptul să le aducem numai la cunoștință, că s'au dovedit că informațiunile pe cari s'au adus hotărârea ca foaia să meargă la Lugoj nu sunt adevărate și deci foaia rămâne mai departe la Pesta.

Pentru acestea am spus noi că nu suntem pentru aceea ca foaia să meargă pe mâna lor, fiindcă nu putem să avem încredere în niște persoane cu o astfel de purtare. Și acum cu atât mai mult n'avam să fim pentru aceea ca foaia să meargă pe mâna lor, căci ne-am convins și mai bine de purtarea lor.

Și noi știm și aceia, că dacă partidul ar voi să dea foaia lor, noi cei 3—4 români din Peșta — cum ne numesc ei în foaia lor volantă — n'am putea-o opri. Dar noi ne spunem cuvântul ca pe urmă ori și ce s'ar întâmpla, noi vom fi scuzați, fiindcă ne-am făcut datoria.

Cu răspunsul acesta închidem discuția asupra lămuririi cu desăvârșire, totdeodată cu aceasta închidem și dreptul de-a mai vota, fiindcă s'a terminat și timpul, iar rezultatul *finit* să va publica în nrul viitor.

Comitetul vechiu.

*

De oare-ce articlu de sus poartă subscrierea „Comitetul vechiu“ și de oare-ce și eu fac parte din el, țin să declar: că nu împărtășesc cele scrise în el. Pentru-ce nu? La caz de nevoie — ceea-ce nu a-și dori — voi trage o strajnică lămurire. Ași fi mult mai bucuros, dacă am putea tranșa chestiile pân' la numărul viitor pe cale pacinică și dreaptă. Până atunci zic iarăși: Punct!

Aurel Cristea.

CRONICA.

— **Revoltă în temniță.** Asta nu s'a întâmplat acum odată nici în Ungaria, nici în Rusia ci în România. Da, în România țară dulce, cu guvernânți acrii, în România liberă, unde muri, flămânzi, etc. ești liber, dar a protesta în contra călăilor, pentru faptele lor ticăloase, ați spune cuvântul liber, așa după-cum îți dictează conștiința ta, a protesta liber în contra fărădelegilor, aici România liberă, ți-a ciontat libertatea, tot asemenea și osândiții dela ocele din Doftana (România) Duminecă seara s'au revoltat în contra mai marilor. Și această revoltare suntem siguri nu de flori de măr a fost, ci de sigur pentru vre-o mare nedreptate. Inșă acest protest al robilor — robul în „țara liberă“ nici de animal nu se socotește — a fost alienat de garda penitenciarului, care până a restabilit ordinea, au împușcat numai pe vre-o 8—10 robi, iar pe mai mulți iau rănit. Apoi nici nu-i mult pe lângă suma de 15.000 de robi liberi, pe cari iau împușcat în primăvara anului 1907.

Țineți minte: „România liberă“! Unde se restabilește ordinea întotdeauna, prin împușcarea în massă a oamenilor.

— **Periculoasa boală pestis** pustiește grozav de mult între poporul chinez. Pe zi cu sutele picau oamenii victime acestei boale periculoase. Dar acum — după unele știri din Peking — se anunță că boala e în scădere. În Charbin Martia trecută, numai 34 de oameni au murit de pestis, pe când înainte numărul morților era mult mai mare.

Până acum s'au ars în Charbin și Fudjandjan 4346 de cadavre. Autoritățile fac tot posibilul ca să impedece lățirea acestei boale periculoase, le-a și reușit într-o-câtva. Acum autoritățile vor să facă statistica, asupra morților de pestis. Se vorbește, că circa 25 de mii de oameni ar fi perit de această boală periculoasă.

Acum se vestește, că boala ar fi bătut și la poarta Europei și ar fi și intrat deja

lângă Caucaz în Astrachan, unde încă s'a constatat boala pestis, însă câți oameni a secerat pe noul teritor, asta autoritățile rușesti, ține în secret.

Dar fiindcă boala pestis joacă un mare rol în istoria omeniei, ținem să amintim că această boală a mai pustiit grozav de mult acum patruzeci de ani tot în Astrachan, precum prin secolul al patrusprezecelea de unde și-a luat moartea neagră drumul spre Europa.

Astfel, că această boală a nimicit între anii 1347—1350 în Europa 25 de milioane de oameni.

— **Tolstoi oprit în Japonia.** De când cu „descoperirea complotului“ împotriva tâlharului micadou (impărat al Japoniei) și executarea celor 12 martiri socialiști, censura lucrează din greu în Japonia. Acum de curând au fost oprite toate scrierile lui Leo. Tolstoi.

De aici se poate vedea pentru-ce au pus la cale tâlharii guvernânți ai Japoniei, „descoperirea complotului“, că numai așa le-a reușit să omoare mișelește pe toți acei, cari au dorit să lumineze pe poporul ce trăește în întunecimea Japoniei.

Norocul lui Tolstoi, că a murit deja și că nu s'a născut în țara micadoului bestial, că astfel de mult îi sugeau sângele viperile guvernante japoneze, numai așteptau moartea naturală.

— **Nenorociri peste nenorociri în ocnele din Anina.** La minele de cărbuni din Anina, aproape zi de zi se întâmplă câte-o nenorocire ce seceră vieți omenești. Multe sunt ce iasă la lumina zilei, dar mai multe ce se țin în secret la porunca direcțiunii.

Mai zilele trecute pe un miner cu numele Vasile Manescu din Sasca, l'au adus mort acasă. Avea să urce (acolo în adâncimile pământului) pe niște scări și dând el peste niște tanăt, (gazuri otrăvicioase) și-a pierdut conștiința și-a căzut la o adâncime de 30 metri, unde și-a sfărâmat capul de-o șină de fer.

Acum iarăși a mai căzut în pravăț un altul, cu numele Iosif Sporea de 21 de ani, până la o adâncime de 60 metri unde a și rămas mort.

Și așa merge asta mai departe. Nimenea nu vine tras la răspundere. Domnii însă zic: Moare un miner, vin' 10 în loc. Pe mineri, ducă-i dracu 'n împărăția lui! Milioanele să crească!

Lipsește organizația, altfel, altcum ar vorbi dnii acționari.

— **60 tone dinamită** au explodat în portul dela Jersey City din America. Explozia a pricinuit ravagii înfiorătoare. Vasul a zburat în aer și nici bucăți n'au rămas dintrânsul, nici din mateloții de pe bord. Au murit toți lucrătorii de pe țarm. Digul s'a prăbușit în mare, iar în New-York casele cu 20—50 etaje se clătinau ca niște case de lemn sub presiunea enormă a aerului. De altfel în primele clipe se credea că e un cutremur de pământ. Din ce cauză a explodat dinamita nu se va putea constata, căci toți câți au fost în jur au murit. Sunt peste 1000 de grav răniți.

Pentru bunul mers

al foilor noastre „Adevărul“ și „Glasul Poporului“, tovarăși cari sunt abonați, sunt rugați ca înainte, s'au după schimbarea adresei, să ne comunice, căci numai așa vor primi foilele regulate.

Pentru asemenea cazuri ni-s'a reclamat din provincie de unii tovarăși, că nu primesc foile, însă țin să spun, că nici noi nu le-am primit îndărăpt, și acelea hotărât că s'au pierdut.

Deci credem, că tovarăși vor lua la cunoștință acest apel și vor căuta să-l ducă la îndeplinire. Administrația.

De-ale noastre.

La secțiunea din Budapesta va ținea o conferință, dl George Todoru, trimis din partea „Cercului Galilen“ asupra obiectului: „Ceva despre arta și nexul ei cu naționalitatea“, Duminecă seara la orele 8, în Restaurantul „Concordia“.

Secțiunea română din Budapesta, a aranjat pe Sâmbătă 28 Ianuarie, o mare petrecere împreună cu reprezentare teatrală și dans, declamațiuni etc., în marea sală a sindicatului tinichigiilor din Dob-u. La această petrecere a luat parte un număr însemnat de tovarăși și tovarăse, studenți universitari și mai multe familii din tre publicul român aflător în Pesta.

Petrecerea s'a început la ora 9 seara. Primul declamator a fost tov. Jean Avramescu, cunoscut de tov. noștri de un bun diletant, care declamă cu multă pricepere poezia „Intemnițatul pe nedrept“. A urmat apoi dialogul „Logodnica mortului“, scenă fantastică, predată foarte bine de tovarăși George Boeru și Carol Racoș. Iar tov. Leonard Paukerov a cetit „Schife“ de Caragiale. Totasemenea tov. Iosif Ciser, a declamat poezia „Soare? Lună?“, pe care a declamat-o atât de cu însuflețire, încât a mai trebuit să declame și alte două. Totasemenea a declamat tov. Petre Nicolescu în mod comic lungă poezie „Cobza țiganului“, pentru care a fost viu aplaudat. A mai declamat foarte bine tovarășa Elena Voina poezia „Copiliță din popor“, precum și alți tovarăși.

După pauză a urmat apoi piesa teatrală „Lăutarul din Cremona“, dramă în versuri într'un act de Francesco Coppee. Inșă nu pot trece cu vederea, ca să nu amintesc, că cele patru persoane, ce-au jucat rolurile principale din piesă, cum sunt tov. Mihailu Alecu, care a jucat pe Taddeo Ferrari, meșter lăutar, tovarășa Irma Mezei pe Giannina, fiica acestuia, tov. Jean Avramescu, pe cocoșatul Filippo și tov. Constantin Ștefănescu, pe Sandro, acești doi din urmă ca elevi ai lui Ferrari, cu toții și-au predat rolurile ca buni artiști, îndestulind publicul pe deplin, cucerindu-și aplauze furtunoase, după care a urmat dans până la orele 5 dimineața.

Secțiunea din Sibiu își ține ședințele în fiecare Mercuri seara la orele 8, în localul birtului Wilhelm Zey din Piața Mică Nr. 19, unde se vor ținea conferințe și dezbateri.

La petrecerea dată de tovarăși noștri din Orăștie, au binevoit a suprasolvi următorii: Dumitru Nedelca, păler 3.—, Ioan Armean —.20, Ioan D. Romosan —.20. Deci primească și pe această cale mulțumitele noastre.

A apărut

„Calendarul Muncii“ pe anul 1911,

cu un cuprins bogat și variat. Se poate procura direct dela Cercul de Editură Socialistă, București, str. Piața Amzei Nr. 26. Prețul unui exemplar 35 fil.

Poșta redacției.

Mai multura. Cele trimise au rămas pe numerii viitori. Le vom publica pe rând.

Toți acei căror le-a expirat abonamentul, sunt rugați a-l reînnoi, căci în caz contrar suspendăm trimiterea foilor.

O rugare. Rog pe toți acei tovarăși, cari știu unde se află Ioan Șteflea, calfă de croitor, de origine din Săliște, să-mi comunice prin o corespondență adresa exactă a acestuia și dacă se poate și adresa meșterului unde lucrează. Adresa mea: Aurel Cristea, Budapest, VI., Aradi-u. Nr. 64, f. 3.

Tipografia Villágosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.